

Elvira, ko bi ti znala, bi lahko izbirala. Kaj bo Rozika! Saj je ni nikjer nič. Ne života, ne las, ne obraza, samo tista očka in nekaj jezika . . .“

„O, Rozika je fletkana in dobra, in če jo vzame Salle, bo srečen ž njo.“

„Kaj? Ti bi še pomagala? Bedak si bila vedno. V šoli si delala drugim naloge, svoj denar si razdajala revnim sošolkam. Kjer se kaj dela v dober namen, se mučiš, v cerkvi poješ, sodeluješ pri koncertih. Prav je vse to, pa človek ne sme pozabiti nase . . .“

„Izvožček čaka, milostljiva,“ se je oglasila hišna pri vratih.

„Križ božji! Kdo ga je pa naročil? Saj nisem še oblečena . . . Ali ne moreš malo misliti, avša! Poprej bi me napravila, potem bi šla po voz. Tako mi kradete denar iz žepa.“

Godrnjaje je odšla mati. Elvira spusti roki v naročje, se zamisli. Zunaj se sliši hrupni materin odhod. Ko zadrdra voz pred vratmi, vstane Elvira, gre odločnega koraka v materino spalnico, zaklene vrata. Seže pod materino blazino in najde zveženj ključev. Elvira stopi k železni shrambi, tiplje, obrača ključe. Posreči se ji, da odpre. Kup listin je pred njo. Počasi jih pregleduje. Tu so delnice, pobotnice, obligacije. Pa vse to ni tisto, kar išče — o čemer slutiti, da mora biti. A tu v skritem predalu leži v škatljici listina. Elvira jo razgane, strmi vanjo . . .

Dolžno pismo, podpisano od Angelika, dolžno pismo na visoko vsoto, na čudni pogoj! Da je moral podpisati Angelik kaj takega . . . Pa ne . . . Ponosni Angelik ni storil tega . . . Elvira pozna ravne, odločne črte njegove roke. Ta podpis je ponarejen, ponaredila ga je trepečoča roka njegove matere . . .

Elvira pade v kreslo pred pisalnikom. Brezдно se odpira pred njo. Zdaj ve vse . . . Sluti, kaj je moral storiti Angelik zaradi matere, sestre, zaradi časti svojega imena. In do te nelepe špekulacije je dovedla njeno mater le želja po hčerini sreči . . . Tako zoper lastno voljo naj bi se zvezala Angelik in Elvira, in to je sredstvo, katero prisili njega, pustiti Martino. Toda mati ni računala z Elviro. Ona prereže ta voz — ona dá Angeliku prostost . . . Potem šele jo bo cenil Angelik, in ko bo prišla v grad, se je ne bo ogibal. Skupaj bodo sedeli v prijaznem pomenku, med Roziko in Sallejem se bo predla tajna nit ljubezni, in ona, Elvira, jima bo pomagala do sreče. Čemu pa ima doto, če ne more osrečiti druge ž njo? Srečen bodi Angelik, črnooka, lepa Martina, bodi srečna tudi ti . . .

Nekaj neizmerno bridkega zalije Elvirino oko. Pa proč solze, ki so za mehkužne duše. Kdor hoče delati za druge, mora pozabiti nase.

Hišna potrka: „Obisk, gospodična.“

„Pridem,“ odgovori Elvira, spravi dolžno pismo v svoj žep, zapre shrambo, položi ključe na njihov prostor in odklene vrata. Hišna ji podaja na plošči dve posetnici.

Roza Kamenska. — Emil Salle. —

„Gospôda je v salonu,“ opomni hišna, „ali se želi gospodična preobleči?“

„Ne, čemu?“ odgovori Elvira trudno in si pogladi z drhtečo roko lase in hiti v salon. Žareča kakor mlada roža jo objame Rozika, vneto jo pozdravi gospod Salle. Na obrazu obeh je odsvit sprehoda po krasni pomladni krajini, sled iskrenega pogovora. Vidi se, da veže srčno prijateljstvo deklico iz soškega gradu in tujca iz druge zemlje. O, lepo mora biti, imeti prijatelja, a Elvira ga ni, ga ne bo imela . . .

„V mojo svetlico prosim, pri meni je bolj domače,“ povabi Elvira in vede gosta v svoje prostore.

VEČNI MIR

LEWITAN

Kakor mačica se stisne Rozika v mali divan in pripoveduje z veselim smehom, kako sta hodila s Sallejem po Kostanjevici, kako sta morala skozi pod ograjo, ker sta šla po bližnici, kako bo popisal Salle Kostanjevico v cvetu . . . „Krasno je, Elvira, krasno. Ta lepota pomladna, ta vonj! O, da bi bila vedna pomlad . . . Pa kaj . . . Vse mine, moja resna Elvirica, zato se radujmo dokler je čas! Čudno se ti zdi, da hodim z gospodom Sallejem, kaj ne? Ko pa pozablja moj gospod brat na vse ozire in — ko odide gost — sem zopet sama . . .“

Te Rozikine besede se zde Elviri čudne in zagonetne; zato obrne pogovor na drugo polje in reče Salleju:

„Kako pa kaj napreduje povest, gospod Salle? Slišim, da ste že daleč.“